

Vieân Phong, ngôõbthanh khaã vôũthô:

Tieáög Voöng Ngayø Qua

.Hãø Huyeã Chi

Qua nhöõng trao ñoã thö tïn vaõ ñãm thoã, nhaøthô Vieân Phong muoã toã viet löi baít nay nhö khuoã khoãmoã baít bình saích . Anh muoã nghe tieãg noã ñích thöc veãthô qua toã, moã ngöõb baít vong nieã, chöa töng bieã mat. Ñeãñoã chieãu vôã löi daã nhãp cuã ngöõb baít ñoãng song, ñeãicoã ñoã ñoã giao teã laãanh Tai Ty. (Anh Tai Ty. töng laãxep cuã cuã toã, haã cuãg con thua anh Vieân Phong vaã nieã kyã) Theãieã keãhaã boã nay ñãnh tuã ñeãnh, vaãcuãg xin tha thöõ cho nhöõng maõ phãim, neãu coã

Noã veãthô ö? Noã ñeã moã con raã chín ñeãu. Moã con caãhoã long. Moã con roãg aãn treãn maã, kieã thuãbaã kieã vyã Noã giã cuãg gaã ñuãng vaãchöa ñeã Ta thaã giã sau hõn ñeãm chüc baít thö ñeãmõã trãm trang saích vöã ñoãng? Khoã noã ñeã caãch gieo vaã, löã chöõ caãch döng thö cuã Vieã Phong, ta thaã ñöõc söã trãn tröng cuã nhaøthô daãh cho chöõnghöã moã ñoã.

Thö, ñoã vôã Vieã Phong döõng nhö ñeãlaãmoã phãn cuã ñoã söng. Nhö ngöõb baít ñoãng chung thaã. Nhö moã tinh linh, vaãmoã thanh linh. Ngöõb caã thö, thö ñeã. Thö vì ngöõb maãgoã höõng hoa cho ñoã. Vieã Phong ñeã ñeãm thaã vôã thö, ñeãgoã gaãm tröã veã chãn tinh cuãg chöõnghöã. Vieã Phong ñeãdaã traã ñeãm tö qua thö ö ñeãhìn thaã, nghö töã, nhö veã

Laãthanh vieã cuã nhöã Theã Kyã vôã Ñoã Ñöc Võõg, Trieã Ñeãu, Bui Xuãn Uyeã, Truã Só, Thaãch Trung Giaã Tai Tã ...nhöõng chieã só vaã hoã daã thaã, nhöõng keã ñeãng long cuãg chöõnghöã, Vieã Phong khoãg vôã vaã buõng thaã vôã thö. Coãnhöõng ñeãm anh khoãg laã baít naõ. Coã ñeãm chã moã baít cho nhöõng ghi daã caãn thieã. Thö töã thaã, thö göã gaãm tinh yeã, tinh ñöõc, tinh baãg höõ, tinh nhaã aã... Thö ñeã moã theã loã. Nhöõng söã tröõng cuã Vieã Phong vaã laãthö Ñöõng luaã, thaã ngoã vaã8 chöõ

Nhö chüãg ta ñeãthaã, thö Vieã Phong khoãg caã kyã ö ñeãthanh ngöõb vaã vaã ñeãu. Thö viet töã nhieã nhö hõ thö ñeã nhö göã gaãm ñeãm söã baãg vaã ñeãu.

Ö ñeãnhöõng ñeãm ñeã xa, khoãg gian thö cuã Vieã Phong laãmoã coã thieã haãmeãnh mang vaã taã. Ö ñeãnhöõ thö vaãngöõb thö ñeã vôã ñeã khoã caã ranh gieã ñeãm thöõng cuã töã töã vaã ñeãky:

"...Sau giới xanh, xanh thắm, coi giới xanh"...

Thật đáng yêu làm sao khi thảng hoặc thấy lại chữ "giới", chữ "giảng". Tiết rằng tác giả đã thiếu tính nóng nhất, rất cần thiết cho văn hoá. (Trang 40, Năm Trăng Trong Tuổi tác giả đã dùng cả hai chữ giảng và giảng trong bài này.)

Giới và giảng gởi lại cho chúng ta một thời rất xa, thời mới của cho thơ mới. Ngồi và thơ mới mở ra một cảnh cửa bất khả năng nói của một nghìn năm. Tôi nhớ "thiên ngoại hữu thiên" nói về diên dịch gần gũi và để thông biết bao: "Sau giới xanh, xanh thắm, coi giới xanh". Cũng tôi nhớ những quy luật cũng gần của thơ có với niềm luật gọi bởi nói y nói thanh, nói ảnh... phải phải những cho cho phong trào thơ mới. Ngồi làm thơ thời ấy coi khuynh hướng dịch từ thơ nước ngoài sang thơ Việt. Nhớ một cách chuyển tại văn chương lại. Nguyễn Văn Vĩnh từng dịch thơ La Fontaine: Con ve và con kiến... Hoá thành nhe từng câu mà không nêu xuất xứ như Xuân Diệu: "Yêu là chết ở trong lòng một ít" (Partir c' est mourir un peu) Edmond Haraucourt, thay chữ "ni" bằng chữ "yêu" rồi dấu nhem xuất xứ, phủ tay. Và cũng thế "Cho rất nhiều song nhận chẳng bao nhiêu" (Offrir beaucoup et recevoir bien peu de choses) Arvers. Rồi "Trăng vui miệng của muôn nơi thi sĩ / Gió hai tay môn trôn ve tron này" (Xuân Diệu) cũng là thơ mới của Baudelaire.

Cũng vì ngồi nông thời khoan dung với những kẻ nào thi, khiến năm hầu bỏ xấu hoá muôn nơi. Hội chính là những con sâu trong nơi canh văn chương của chúng ta.

Theo gọi phong trào cách tân của thơ mới, Việt Phong cũng đã có nhiều thơ thất với loại thơ 8 chữ những không mấy thanh công:

"...Ta chẻ càn gặp gỡ mấy em qua
Trên nông ta mới kẻ sãi nua gia
Là tặc khác lòng ta thay cảnh mới
Là giầy lại xuân này về phôi phôi
Nói võn hời chim lại hời màu tôi" ...
(Trang 22, Châu Bàu Trần Gian)

"Moi kẻ" thì tâm nước, nông "nua gia" thì không. Sẻp văn ấy khiến thơ nghe nan. Việt Phong phải vượt qua nước những chương ngại nôn gian ấy, nhất là khi anh có thể bung ra những câu thơ mới lại rất tổng hình, tổng thanh nhô: "Nói võn hời chim lại hời màu tôi."

Tại một nghĩa nhà hoang phe Việt Phong đã có những cảm nhận sâu sắc, nhô thốc nhô hờ:

... "Không, không cái chẻ một màu coi
Vayên lẳng nhõ tống hình Nâu Khoá
Mấy cây thông chẳng biết thốc hay hõ
Nõng choin choin trong một lớp sông mu'..."

(Những chaim phet roi mat nay coi can thiet trong tho hay không? Va noa, choi Nâu Khoá viet hoa? Tống hình nao này coi te riêng lai Nâu Khoá ma toi chõa tống nghe biet?)

"...Ồi ky dieu! Một màu hoa, sắc lại
Một nôm hình rất nhỏ coi thiên nhiên,
Nai nãng dạy cái một long sạp ngai
Nhõ nãng con tay dõu me cha hien." ...
(Trang 43, Cây Bông Chuối)

Cái thơ thiếu mình nòn. Hoa la cha, hay hoa la con này? Nếu hoa la con thì nên nài
lai: Nhõ tay con nãng dõu me cha hien.

Chõ "dõu" cũng khiến cõng nẽ thay the chõ dõu (cho hõp với vãn trac), coi thay
bãng chõ giac. Nãng giac khai hõn chõ? Trõ khi Viãn Phong muõn ngõõi ñõc hieu rãng
cái hoa chuối này nãng vai cha me.

Toi nhõ, Viãn Phong chẻ viet coi một bài lúc bat: "Sãng Xuãn" khi õu trai tu Thanh Cãm,
Thanh Hoã, 1978. Lu.c bat của Viãn Phong hien quai không gày ñõc an tống gì ñac
biet cho ngõõi ñõc. Sõ ñac của Viãn Phong vãn la loai tho That Ngõin va Nõng thi.

"...Giõng sạt chát cái song sạt bair
Nẽm trang nãi phai của tu nhain."
(Trang 40, Nẽm Trang Trong Tu 1977)

"...Nãm them cũng chính la nãm bõit
Bõit hain ñõit ta chãng quai trãm..."
(trang 59, Chũ Chõ Thuy Dõng Sạp 75 Tuõit)

"...Nhõng, tuy toi chãng thõit gian nhõit
Tõng phut thõit gian vãn nhõit oi..."
(Trang 67, Không Cãm Nhõit)

"...Roi tai bõit sõit lõit nghe noi
Roi gap ngõõit quen chãng nhõit tein
Chõ viet tay run thanh maõ chõit
Chain ñi ñõit lúc tõi say men..."

(Bai naidan)

Ôlvan thoi niem 1985-1989, ngooi ta thay Vien Phong gan boitrolai voi tho Ndong luat
nhiu hon. Cung la luc nha tho nang oicai ranh giui cua toi Colai hy:

"...Giao thoa tong cou, quein garbeib
Nguyen nhai ngheinh tain, thieu phab hoing..."
(Trang 78, 69 Tuoi Cam Tac)

Deabeib, roou nang van lainhoim toni noi voi nhau no hinh voi boing oinoi xing. Vien
Phong thoc teahon vaicoicain nhac hon nen naidung choi Garbeib, phab hoing. Ndong
nhiem la choi phab hoing mang yingha Tet nhiu hon. Thieu gap thieu roou con khai do
chap nhai nooc, nhong thieu phab hoing thi Tet khong con lai Tet noa.

Cung toicai tuoi Colai hy ay, Vien Phong thong conhong ou to veicai hou han cua
moi kiep ngooi:

{ Bai chuc, ngay nay van hieim hoi
Vi chong khoa hoc choa hon troi
"Diei trung" nao naitrung tieu het
"Bai hieim" phai nait hieim thoat roi... }
(trang 79, Colai Hy)

"...Chang vi cam thay noi dan het,
Ma chæ lo minh boi treithoi..."
(Trang 82, Moi Noan Mooi Nam)

Bai tho Toi Gia Nui nooc viet van nam 1997 ta.i Boulder, Colorado. Luc noi nha tho voa
tron 80 tuoi, cung la bai tho conien bieu cao nhai trong thi tap Tieng Vong Ngay Qua.
Toicai tam trang bai on cua nhong ngay sau xoi thong que luc ban nait:

"...Moi cuoc beidau dan toi nay,
Toi nhan tam trui xa nay,
Nhong tinh coa quoc sao nguoi nooc,
Nen chuyen hoi hong se co ngay."
(Lai Lam Ngooi Viet, Boulder, CO 1993)

Ngooi tam co nait milong ra thong cho nhan loai, cho canhong vai voatri no nui non.
Ngooi tho Vien Phong han naitoi tim thay cho minh soi binh tam nea hong tron loe troi:

"...Moi rong long toi toan nhan loai

Và tôi luôn vẫn vậy dưới trời.
Môi rưng long phai chàng bí quyết
Cho loại người hạnh phúc, an vui?"
(Trang 94, Tờ Giaí Núi, Boulder, CO 1997)

Khi thi tập Tiếng Việt Ngay Qua nước chính thức ra mắt, thì cũng là lúc nhà thơ Viên
Phong đã bước vào cái tuổi 83. Kính chúc thi hữu vẫn an, trường thọ và mãi giữ lòng
vui.

hahuyenchi
Ngày 6 tháng 2, 1999